

125 jaar in 25 fragmenten

125 jaar accountantsberoep betekent ook 125 jaar (De) Accountant, in een wisselende frequentie per jaar. Begonnen als kwartaalblad in 1895, later terug naar twee keer per jaar, lange tijd een maandblad en momenteel komt het magazine zes keer per jaar uit. Een rijp en groene selectie uit 125 jaar geschiedenis, aan de hand van 25 fragmenten.

TEKST LUC QUADACKERS* BEELD NBA

1895, oktober

“Veel hangt hierbij af van de wijze waarop de accountant optreedt. Alles vermijdende wat aan minder vertrouwen doet denken, zich stipt houdend aan zijn mandaat, zich niet in zaken mengend, die daarbuiten liggen, zal hij zich door strenge plichtsbetrachting en onkreukbaar karakter de achting van allen, die met hem werken moeten verzekeren. Wanneer de werkring van de accountants meer algemeen bekend wordt, zal er van hunne diensten een steeds ruimer gebruik gemaakt worden.”

1879

Pincoffs-affaire

1879

B.P. van IJsselstein eerste accountant, bij Nieuwe Afrikaansche Handels-Vennootschap

1883

Oprichting Bureel van Boekhouding 'Confidentia'

1895

Oprichting Nederlandsch Instituut van Accountants (NIVA)

1895

Eerste nummer 'De Accountant'

1897

Eerste tuchtreglement NIVA treedt in werking

1899

Oprichting Nederlandsche Bond van Accountants

1902

Oprichting Algemene Nederlandsche Bond van Accountants en Boekhouders

1902

Oprichting Nederlandsche Academie van Accountants

Théodore Limperg Jr. (1879-1961, Amsterdam)

1900, november

“Bij dien opmarsch vinden we intusschen nu reeds struikelblokken op onzen weg. Daar het beroep vrij is, heeft ieder het recht, zich ‘accountant’ te noemen. Jonge mannen, wier kennis en ervaring nauwelijks langer bestaan dan het haft, dat de visscher als aas benut, achten zich bekwaam genoeg, om als expert-comptable op te treden en maken in den strijd om het bestaan gebruik van alle middelen, die onze tijd heeft bedacht, om de aandacht van het publiek op zich te vestigen.”

1905, september

“Wanneer wij hierboven schreven, dat de wettelijke regeling van het beroep van accountant in een stadium van wording verkeerde, dan ligt in die woorden nog een goed deel euphemisme. Toch moet met dankbaarheid erkend worden, dat de nu afgetreden regeering de zaak althans iets verder heeft gebracht, en dat wil voor een onderwerp, dat met den besten wil der wereld niet tot den rang van politiek stokpaardje is op te heffen, al heel wat zeggen.”

1910, november

“Voor een vijftiental toehoorders, onder wie een lid van het Instituut, hield de Heer G. Langelaar Jr., lid van het Instituut te Rotterdam, Vrijdag 11 November 1. 1., in een der zalen van Hotel Neuf alhier eene causerie over het interessante onderwerp ‘Goodwill.’”

1915, juni

Uit artikel Onleesbare balansen: “In den loop van het onderhoud merkten wij o.m. op, dat zij, die de bewuste balans in handen zouden krijgen, er niets van zouden begrijpen. ‘Ja, ziet U, mijnheer’ was het prompte bescheid, dat is ook juist de bedoeling. Het zij hier terloops opgemerkt, dat wij van deze - men zou kunnen zeggen: eenigermate cynische - oprechtheid, goede nota namen.”

1920, januari

“Het [instituut] heeft getracht het intellectueel peil zijner leden en assistenten te verhoogen door de aanschaffing eener uitgebreide bibliotheek, het uitschrijven van prijsvragen op comptabel gebied en door een geleidelijke verzwareing der exameneischen, gewettigd door meerdere en betere gelegenheid tot opleiding.”

1903
Oprichting Nationale Organisatie van Accountants

1906
Oprichting Nederlandsch Accountants-genootschap

1906
Théodore Limperg Jr. geroeyeerd als lid NIVA

1907
Limperg en anderen richten Nederlandsche Accountants-Vereeniging (NAV) op

1909
Oprichting Nederlandsche Broederschap van Accountants

1918
Oprichting Vereeniging van Nederlandsche Accountants

1916
Oprichting Nederlandsch Genootschap van Accountants

1914
Oprichting Nederlandsche Accountants-Associatie

1919
NAV gaat weer op in NIVA

1922
Nederlandsche Academie van Accountants en Nationale Organisatie van Accountants fuseren tot Nederlandsche Organisatie van Accountants

1924
Eerste nummer Maandblad voor accountancy en bedrijfshuishoudkunde (MAB)

JUBILEUM

De eerste accountantsdag in 1907

1925, januari

Over 'Algemeene ontwikkeling' ... "Ten aanzien van het examen in staatsinrichting merken examinatoren op, dat vele kandidaten nimmer de Grondwet onder de oogen hebben gehad of een nummer van de Staatscourant of het Staatsblad hebben ingezien. De meesten bepaalden zich tot het doorlezen van een of ander handboekje." ... "Slechts weinigen bleken eenige aandacht aan de natuurkundige aardrijkskunde te hebben gewijd. Vragen over winden, klimaat e.d. bleven meestal onbeantwoord."

1930, januari

"Het aantal leden bedroeg bij den aanvang van het Vereenigingsjaar 289 ... De heeren J. Brouwer en Mr. P. G. H. Dop hebben voor het lidmaatschap bedankt. De Agenda van de vergadering van heden vermeldt het voorstel om in verband met artikel 11 der Statuten een lid te royeeren, dat na herhaalde aanmaningen zijn contributie over 1928 én 1929 niet heeft voldaan."

1935, juli

"Naarmate het geheele oeconomische leven en de wijze van zakendoen ingewikkelder werden, is de accountant naast controleur meer en meer geworden de praktische bedrijfshuishoudkundige." ... "Door het steeds wisselende bedrijfsleven is de accountancy een levende wetenschap, die het beste tot haar recht zal komen en de beste resultaten voor het bedrijfsleven zal opleveren, wanneer zij blijft een vrij beroep."

'De accountant is naast controleur meer en meer geworden de praktische bedrijfshuishoudkundige.'

Een zaal vol mannen

1925
Oprichting
Algemeen Verbond
van Accountants

1926
Tweede Internationaal
Accountantscongres
gehouden in
Amsterdam

1926
Oprichting Neder-
landsche Unie van
Accountants

1927
Eerste federatieve
examen NivA en
Nederlandsche
Organisatie van
Accountants

1927
Oprichting Neder-
landsche Associatie
van Accountants

1928
Oprichting Vereeniging
van Academisch
Gevormde Accountants
(VAGA)

1928
Oprichting Neder-
landsch College van
Accountants

1932
Fusie Nederlandsche
Unie van Accountants,
Nederlandsche
Associatie van
Accountants en
Nederlandsch College
van Accountants
onder de naam van
de Unie

1932-1933
'De functie van den
accountant en de leer
van het gewekte ver-
trouwen' van Limperg
verschijnt in het MAB

1934
NivA fuseert met
Nederlandsche
Bond van Accountants
en Nederlandsche
Organisatie van
Accountants

1940, juli/augustus

Over de oorlog wordt met name tussen de regels door gerept: "Het aantal nummers van ons verenigingsorgaan zal dit jaar eenigermate worden beperkt. Dientengevolge verschijnen de nummers 4 en 5 ditmaal gecombineerd."

1945, augustus

"In den afgelopen tijd trad het Ned. Instituut van Accountants zoo weinig mogelijk naar buiten. Deze tijd is thans geëindigd en het toekomstige bestuur wacht in deze een zware taak." ... "U dankend voor hetgeen in de afgelopen 5 jaar door zoovele leden ten behoeve van het Ned. Instituut van Accountants is verricht, doet het bestuur een ernstig beroep op allen, om ook in de toekomst de belangen van het N. I. v. A. met dezelfde toewijding te blijven dienen."

1935

NIVA betreft als kantoorgebouw Herengracht 491 in Amsterdam

1938

Prins Bernhard te gast op de Accountantsdag

1939

Ontwerp voor wettelijke regeling van het accountantsberoep ingediend bij Tweede Kamer. Vanwege oorlog is wetsontwerp nooit aan verdere Kamerbehandeling toegekomen

1940-1945

Vijf Joodse docenten mogen geen les meer geven aan niet-Joodse accountancy-studenten. Limperg verzet zich, namens een collectief van hoogleraren, heftig tegen het uit het ambt zetten van Joodse medewerkers en tegen de studenten-zuivering. Joden mogen geen lid meer zijn van het NIVa.

56 Joodse leden wordt gevraagd hun lidmaatschap op te zeggen. Na de bevrijding verschijnen vijfendertig NIVa-leden voor de Zuiveringsraad. Zeven leden worden uit het instituut gezet, drie geschorst en twee krijgen een berisping

1948

Oprichting Nederlandse Orde van Accountants (NOvA), vanaf 1976 Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten (NOvAA)

1954

Installatie Commissie Van der Grinten om wettelijke regeling accountantsberoep voor te bereiden

1950, april

"Meermalen blijkt, dat werkgevers per advertentie sollicitanten oproepen, terwijl men van de bemiddeling van het Secretariaat in deze geen gebruik maakt. Uiteraard zijn de leden daarin geheel vrij, doch het Bestuur doet, mede in het belang der assistenten, een beroep op als betrokkenen om bij voorkomende gelegenheden ook de hulp van het Secretariaat in te roepen."

1955, maart

Uit het verslag van een studievergadering: "Vooral wanneer dit ondernemingen in uithoeken van de wereld betreft, ik denk even aan gebieden als Nieuw-Guinea of aan Zuid Amerika, dan is het, zo werd gesteld, toch wel mogelijk dat zo'n bestaande onderneming daar goed en eenvoudig gecontroleerd kan worden door de interne accountant van de moedermaatschappij of door het hoofd van de interne accountantsafdeling."

Deelnemers aan een Accountantsdag

JUBILEUM

1960, januari/februari

Spreeker Albarda op de Accountantsdag: "Ik heb namelijk de indruk, dat bij vele Nederlandse ondernemingen een zekere verruiming van de functie van de commissaris kan worden waargenomen, waar de accountant niet onverschillig tegenover zal staan." ... "omdat er een zekere tendens is de grenzen van de accountantsfunctie eveneens wijder te trekken en deze parallelle ontwikkeling van de werkzaamheden van de commissaris en de accountant zou weleens met zich kunnen brengen dat in de toekomst een nauwere samenwerking tussen beide functionarissen het gevolg zal zijn."

1965, mei

"Voor het accountantsberoep is de verplichte controle (voorgesteld in het rapport Verdam - red.) kwalitatief wellicht van meer betekenis dan kwantitatief. De status van het beroep wordt er ongetwijfeld door verhoogd en de onafhankelijkheid wordt dieper verankerd. Dit zal ook zijn gevolgen hebben voor de betekenis die aan de adviezen van de accountant zal worden gehecht en de mate waarin daaraan gevolg zal worden gegeven."

Voor het accountantsberoep is de verplichte controle kwalitatief wellicht van meer betekenis dan kwantitatief.

1970, februari

De heer Tempelaar over de AA-wet: "Een wettelijke regeling van een beroep is niet een eindpunt doch eerder het begin van een ontwikkeling. Men kan wettelijk veel regelen, doch het komt in de eerste en in de laatste plaats aan de wijze waarop de beroepsbeoefenaren hun wettelijk geregelde functie zullen uitoefenen."

1975, april

"Sommige externe accountants vrezen dat de audit committees ten gunste van de grote accountantskantoren zullen uitwerken. Een outside director lid van het committee zou op grond van de goede naam van een groot accountantskantoor geneigd zijn dit kantoor voor te dragen of te benoemen, eerder dan het hem persoonlijk onbekende kleine kantoor."

1956

Commissie Van der Grinten brengt rapport uit

1957

Zevende Internationaal Accountantscongres gehouden in Amsterdam

1959

Ontwerp van Wet op de Registeraccountants ingediend bij de Tweede Kamer

1967

Inwerkingtreding Wet op de Registeraccountants (WRA), oprichting Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA), inwerkingtreding Regelen Beroepsuitoefening Registeraccountants (RBR)

1961-1962

Wet op de Registeraccountants aangenomen door Tweede en Eerste Kamer

1967

Kantoorpand NIVRA aan Herengracht deels verwoest door brand (29 augustus 1967). Deel personeel verhuist tijdelijk naar Singel 540

1968

NIVRA verhuist maart/april 1968 naar Mensinge 2, Buitenveldert, Amsterdam

1971

Toekomstrapport 'De accountant, morgen'

1974

Instelling Commissie Voortgezette Educatie Registeraccountants (VERA)

1972

AA-beroep wettelijk geregeld met Wet op de Accountants-Administratieconsulenten (WAA)

1980, maart

“Naar de mening van de Engelse natuurkundige dr. John Barker staat de chip, die met zijn verzameling van duizenden transistoren op een oppervlak niet groter dan een vingernagel beschouwd wordt als een voorbode van een nieuw tijdperk, op het punt te verdwijnen. Door het voortdurend beter worden van de technologie, zal de chip in de toekomst zo klein worden, dat hij met het blote oog niet meer zichtbaar zal zijn.”

1985, juni

“[E]en werkgroep, genaamd Globaal Conditie-onderzoek [heeft] een terreinverkenning uitgevoerd, over de bemoeienis, welke de controlerende accountant zou moeten hebben met de algemene conditie waarin een huishouding verkeert.” ... “De oordeelsvorming door de accountant met betrekking tot de conditie van de organisatie richt zich op het doen van een uitspraak of er omstandigheden zijn welke de continuïteit van de organisatie in gevaar zouden kunnen brengen.”

1990, januari

Wim Moleveld: “In het afgelopen jaar is in de door de overheid ingestelde commissie Geelhoed hard gewerkt aan de voorbereiding van een hervorming van de accountantswetgeving.” ... “De harmonisatie binnen Europa zou gemakkelijk kunnen leiden tot een nivellering op het laagste niveau. Een verlaging van het kwalificatieniveau is immers met een pennestreek te realiseren, maar waar een opwaardering nodig zou zijn kost dit jarenlange inspanning.”

‘Collegiale toetsing kan een belangrijk instrument zijn voor de waarborging van de kwaliteit van onze dienstverlening.’

1995, september

Barbara Majoor: “Samenvattend kan worden gesteld dat collegiale toetsing een belangrijk instrument kan zijn voor de waarborging van de kwaliteit van onze dienstverlening.” ... “Met collegiale toetsing heeft het beroep een waardevol instrument in handen om het publiek te overtuigen dat accountants de kwaliteit van hun dienstverlening serieus nemen.”

1999

Invoering verplichte driejarige praktijkopleiding. Piek in ledengroei NIVRA en NOvAA

1973

Nieuwe beroepsregels: Gedrags- en Beroepsregels Registeraccountants (GBR)

1986

Wijziging WRA: AA's kunnen gedurende vijf jaar met een aanvullend examen certificeringsbekwaamheid het RA-diploma halen (naar aanleiding van Vierde en Achtste EEG-Richtlijn)

1990

Rapport Commissie Advisering Stroomlijning Accountantswetgeving (CASA) ('Commissie Geelhoed'). NIVRA en NOvAA zijn tegen 'stroomlijning' in één wettelijke regeling

1993

Nieuwe accountantswetten; NOvAA krijgt publiekrechtelijke status, overgangsregeling die AA's in staat stelt wettelijke controlebevoegdheid te halen. Verplicht lidmaatschap NOvAA voor AA's

1995

NIVRA viert honderd jaar accountantsberoep in Nederland en verkrijgt het predicaat 'Koninklijk'

JUBILEUM

2000, april

Nancy Kamp-Roelands: "Het toenemend internationale inzicht leidt tot een groeiende bewustwording dat veranderingen op milieu- en sociaal-ethisch gebied nodig zijn voor de instandhouding van de internationale samenleving. Van bedrijven wordt meer transparantie verwacht." ... "De accountant kan daarbij een proactieve rol spelen door het bedrijfsleven te stimuleren en te ondersteunen bij deze ontwikkelingen."

2005, maart

Steven Maijor (AFM): "Ik zou het een verkeerde ontwikkeling vinden als je de ruimte die IFRS laat voor beoordeling, volledig gaat dichttimmeren met regels. Ik zie hier meer een taak voor accountantsorganisaties: publiceer over de invulling die je geeft aan de regels en wissel binnen Europa best practices uit. Op die manier zal meer eenduidigheid gaan ontstaan."

2010, mei

"De transparantieverlagen vertonen een redelijk grote variatie in diepgang en detail." ... "De leesbaarheid kan in het algemeen beter. Vakjargon, het gebruik van standaardfrases ... en het ontbreken van visuele toelichtingen (kaders, schema's, graphics) maken de verslagen voor niet-ingewijden minder toegankelijk."

2001
Enron-schandaal. Leidt tot de ondergang van Arthur Andersen in 2002

2002
Sarbanes-Oxley Act naar aanleiding van Enron en andere boekhoudschandalen

2003
Ahold-schandaal

2006
Wet toezicht accountantsorganisaties, vergunningplicht en AFM-toezicht op accountantsorganisaties

2009
Eerste AFM-rapport over onderzoek naar controles big four bij financiële instellingen, naar aanleiding van kredietcrisis

2008
Val van zakenbank Lehman Brothers luidt kredietcrisis in

2008
Koningin Beatrix opent het NIVRA-pand aan de Antonio Vivaldistraat

2010
Green Paper Europese Commissie met voorstellen voor hervorming accountantsberoep als reactie op kredietcrisis

2010
NIVRA en NOvAA publiceren Plan van aanpak 'Lessen uit de Kredietcrisis'

2010
Fusie NIVRA en NOvAA (formeel per 1 januari 2013)

2011
Initiatiefnota Ronald Plasterk (PvdA) voor verplichte kantoorrotatie en scheiding controle en advies

2014
Politiek doet oproep aan sector om te komen met voorstellen voor verbetering van de kwaliteit en herstel van vertrouwen

2014
Werkgroep Toekomst Accountantsberoep publiceert 'In het publiek belang', met 53 maatregelen ter verbetering van de kwaliteit en onafhankelijkheid van de accountantscontrole

2015, vierde kwartaal

Minister van Financiën Jeroen Dijsselbloem: “Wet- en regelgeving formuleert de absolute minimumeisen, het geeft slechts de uiterste lijn aan waar je binnen moet blijven. Het fnuikende effect van regelgeving is dat men dan bewust die grenzen opzoekt, er ook nog eens aan gaat lopen duwen en trekken of ze zelfs met constructies probeert te ontwijken.” ... “De goede houding zou dan zijn die wettelijke grens totaal irrelevant te vinden, uit jezelf hogere standaarden aan te leggen en ver weg te blijven van die uiterste grens. Hoe kun je nu aan de samenleving vragen ‘vertrouw mij’ als er voortdurend signalen zijn dat een sector zich verzet tegen regels of lijkt te vinden dat ze voor hen niet gelden?”

2020, nummer 2

“De economie krijgt ongekende klappen door de coronacrisis. Ondernemers zien hun levenswerk verloren gaan, zzp'ers verliezen inkomsten, personeel zit thuis. Er wordt massaal een beroep gedaan op steunmaatregelen van de overheid. Accountants worden overstelpt met vragen van opdrachtgevers. Maar ook hun eigen gezondheid staat onder druk.” ←

* **Luc Quadackers** is eigenaar van Margila en als onderzoeker verbonden aan het Lectoraat Financieel-economische Innovatie (FAI) van de Hogeschool Utrecht.

Van links naar rechts: Henk Scheffers, Erik van de Loo, Ada van der Veer en Marcel Pheijffer.

2016

Start project Visie accountancy: Een beroep met toekomst

2017

Grote en middelgrote kantoren, SRA en NBA stellen gezamenlijke Stuurgroep Publiek Belang in. Publicatie eerste versie Veranderagenda Audit.

2018

Definitieve visiedocument Een beroep met toekomst en verankering in Vernieuwingsagenda

2020

Eindrapporten Monitoring Commissie Accountancy (MCA) en Commissie Toekomst Accountancysector (CTA) gepresenteerd, minister Hoekstra komt met kabinetsreactie

2020

Coronacrisis

2020

Twee kwartiermakers toekomst accountancysector aangesteld

2020

NBA viert 125-jarig bestaan georganiseerd beroep met programma 'Springlevend'